

הלכות עדות פֶּרֶק טו

א. ראובן שגזל שדה או טלית משמעון, ובא יהודה לערער על ראובן ואמר, שדה זו או טלית זו שלי היא אין שמעון יכול להעיד לראובן שאין זו השדה שליהודה, ולא זו הטלית שליהודה: שהרי שמעון רוצה להעמיד שדה זו וטלית זו ביד ראובן, שהוא טוען שהוא גזלה ממנו, כדי שיחזרו לו מיד הגזלן שהרי אפשר שתהיה הראיה שלשמעון שמוציא בה מיד ראובן, אפשר שאינו יכול להוציא בה מיד יהודה.

ב. וכן אם מכר ראובן השדה הגזולה, או הוריש לה ללוי, ובא יהודה לערער על לוי אין שמעון מעיד שאינה שליהודה, שמה נחת יש לו להוציא מיד לוי.

ג. מכר הטלית הגזולה ללוי, ובא יהודה לערער אם מת ראובן, שמעון מעיד עליה שאינה שליהודה: שהרי אין טלית זו חוזרת לשמעון לעולם, שכבר קנה אותה הלוקח ביאוש ושנוי רשות; וכבר מת ראובן הגזלן, ואין לו ממי יטל דמיה.

ד. אבל אם עדין ראובן קיים אין שמעון מעיד, אף על הטלית: שהנה לו שלא תעמד ביד יהודה, כדי שיביא ראה שראובן גזלה, וישלם לו דמיה. וכן אם היתה הטלית ביד יורשי ראובן, אין שמעון מעיד עליה מפני שסופה, אם תעמד ביד היורש, לחזור לו. וכן כל כיוצא בזה.

ה. ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות, ובא יהודה לערער על שמעון ולהוציא מתחת ידו אין ראובן מעיד לו עליה: שאף על פי שאין עליו אחריותה, הרי הוא רוצה שתעמד ביד שמעון כדי שיבוא בעל חוב שלראובן, ויטרף אותה בחובו ולא יהיה "לזה רשע, ולא ישלם" (תהלים לו, כא).

ו. ראובן שמכר פרה או טלית לשמעון, ובא יהודה לערער ולהוציא מיד שמעון ראובן מעיד לו עליה שהיא שלשמעון: שאפלו עמדה ביד שמעון אין בעל חובו שלראובן טורף מן המטלטלין, ואפלו היו הפותיקי.

ז. במה דברים אמורים, בשהיה שמעון מודה שזו הפרה והטלית הן שלראובן המוכר בודאי, והוא יודע שאמת הן שלו. אבל אם לא הודה שמעון, אין ראובן מעיד לאבד זכות יהודה: שאם תצא מתחת יד שמעון יחזור שמעון, ויתבע ראובן בדמים, ויאמר לו מכרת לי דבר שאינו שלך, שהרי באו עדים שהן שליהודה.

ח. במה דברים אמורים שיעיד ראובן לאבד זכות יהודה, ויעמיד המטלטלין ביד שמעון כשפאו עדים והעידו, שאנו יודעים ראובן זה שלא היתה לו קרקע מעולם. אבל אם לא באו עדים בכך, אף על הפרה והטלית אינו מעיד.

ט. ולמה אינו מעיד עליהן: שמה הקנה אותם לבעל חובו על גב הקרקע, וכתב לו קנה והקנה לו מטלטלין על גב הקרקע, שנמצא בעל חוב טורף, אף הפרה והטלית; לפיכך לא יעיד עליהן, שהרי רוצה להעמיד ביד שמעון, כדי שיבוא בעל חוב שלו, ויטרף אותן.

י. וכן כל כיוצא באלו הדרכים. ודברים אלו אינן תלויין אלא בדעת הדין ועצם בינתו, שיבין בעיקרי המשפטים, וידע דבר

הגורם לדבר אחר, ויעמיק לראות: אם ימצא שיש לזה העד
צד הניה בעולם בעדות זו, אפלו בדרך רחוקה ונפלאה הרי זה
לא יעיד בה.

יא. וכדרך שלא יעיד בדבר זה, שמא נוגע בעדותו הוא כך
לא ידון באותו דבר. וכן שאר מיני הפסלנות כשם שפוסלין
בעדים, כך פוסלין בדיינין.

יב. ולפיכך אין סומכין בסנהדרין שנים הקרובים זה לזה, בין
בסנהדרי גדולה בין בסנהדרי קטנה. אבל אלו שמוסיפין עד
שבעה לעבר השנה, כמו שבארנו בהלכות קדוש החדש יראה
לי שאם היה בהן קרוב, אין בכך כלום.

יג. כל הכשר לדון, כשר להעיד. ויש כשר להעיד, ואינו כשר
לדון: האוהב, והשונא, והגר, והמשחרר, וכן הזקן, והפריס,
והממזר, וסומה באחת מעיניו כשרים להעיד, ואינן כשרים
לדון דיני נפשות כמו שבארנו.